Puolustusvaliokunta 31.5.2017

Hallituksen vuosikertomus 2016 (K 14/2017 vp)

1 Puolustuksen toimintaympäristön muutos ja siihen vastaaminen

Suomen sotilaallinen toimintaympäristö on ollut muutoksessa viime vuosina. Puolustukselle asetetut vaatimukset ovat samalla kasvaneet. Pääosin kertomusvuonna valmistellun valtioneuvoston puolustusselonteon (VNS 3/2017 vp) linjausten toimeenpanolla varmistetaan, että Suomen puolustuskyky vastaa toimintaympäristön vaatimuksiin. Puolustusjärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen painopisteet selontekokaudella ovat 1) kaikkien puolustushaarojen valmius, 2) käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä 3) tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen.

Myös kertomusvuoden lainsäädäntöhankkeilla vastattiin toimintaympäristön muutoksiin. Meri- ja ilmavoimien strategisten suorituskykyhankkeiden (Laivue 2020 -hanke ja HX-hanke) valmistelua jatkettiin suunnitelmien mukaisesti. Puolustusyhteistyötä Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Naton kanssa tiivistettiin erityisesti koulutus- ja harjoitusyhteistyön, varautumisen ja yhteisen tilannetietoisuuden osalta. Muilta osin vuodelta 2016 voi nostaa esille myös valtioneuvoston periaatepäätöksen Suomen puolustuksen ja teknologisen perustan turvaamisesta. Periaatepäätös määrittää hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti kriittisten suorituskykyjen hallinnan kannalta keskeisimmät teknologia-alueet, joihin liittyvä osaaminen säilytetään Suomessa.

2 Puolustusministeriön toimialan tuloksellisuus

Puolustusministeriön hallinnonalan tehtävät ja toiminnan tulokset liittyvät ennen kaikkea varautumiseen sekä yhteiskunnan toimintakykyyn poikkeusoloissa. Sen vuoksi tulosten todentaminen normaalioloissa on osin haastavaa. Hallinnonalalla yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden aikajänne on todellisuudessa huomattavan pitkä, koska Puolustusvoimien suorituskykyhankkeissa kehitettävien joukkojen ja järjestelmien elinjakso on keskimäärin n. 25 vuotta. Siksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tarkastelu lyhyellä aikavälillä ei välttämättä anna perusteltua kuvaa hallinnonalan vaikuttavuuden kehityksestä pitkällä aikavälillä. Hallituksen vuoksikertomuksessa on esitetty puolustusministeriön arvio kehityksen suunnasta kunkin vaikuttavuustavoitteen osalta. Viime kädessä kyse on kokonaisarvioinnista, jossa ei tarkastella pelkästään yksittäisten toiminnallisten tulostavoitteiden toteumia.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Arvosana
Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka	Hyvä
Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky	Tyydyttävä
Turvallinen yhteiskunta	Hyvä
Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen	Hyvä

Arvioinnissa käytetty asteikko: ”Erinomainen, Hyvä, Tyydyttävä, Välttävä, Tavoitteesta luovuttu/Heikko”.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

2.1 Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka

Puolustuskykyä kehitettiin valtioneuvoston v. 2012 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon ja hallitusohjelman pohjalta samalla kun valmisteltiin hallitusohjelmaan kirjattu uusi puolustusselonteko. Vuoden 2012 selontekoon ja hallitusohjelmaan perustuvan puolustusyhteistyön syventämisen keskeisinä tuloksina voidaan pitää erityisesti Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian kanssa allekirjoitettuja yhteistyöasiakirjoja. Naton kanssa jatkettiin aktiivista kumppanuusyhteistyötä ns. laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuuden puitteissa. EU:n puitteissa keskityttiin mm. EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian, EU-Nato-yhteistyöjulistuksen sekä Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelman (European Defence Action Plan) valmisteluun.

2.2 Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky

Hallinnonalan vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein tekijä on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana on tarkoituksenmukainen rauhan ajan organisaatio ja toimintamalli sekä niillä tuotettu sodan ajan suorituskyky.

Puolustusvoimilla on puolustuksen toteutusta tukeva tilannekuva sekä kyky aluevalvontaan, alueellisen koskemattomuuden turvaamiseen ja valmiuden säätelyyn. Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella.

Toimintaympäristön muutos on otettu huomioon Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteutuksessa. Toimintavalmiutta ollaan kehittämässä vastaamaan nopeasti ja yllättäen kehittyviin sotilaallisiin uhkiin. Valmiusvaatimusten kasvu on muiden toimintamenopaineiden ohella edellyttänyt määrärahojen siirtämistä materiaalihankinnoista toimintaan, mikä vaikeuttaa osaltaan riittävän materiaali-investointitason säilyttämistä. Kevään 2017 kehyspäätös, jossa lisättiin 50 milj. euroa valmiuden parantamiseen, mahdollistaa sen, ettei tällaisiin määrärahojen uudelleen kohdennuksiin ole enää välitöntä tarvetta.

Puolustusvoimien rauhan ajan toiminnan tulee olla riittävällä tasolla tehtävien toteuttamiseksi ja suorituskykyjen ylläpitämiseksi. Harjoitustoiminnan määrä ja laajuus mahdollistivat v. 2016 joukkojen harjoitukset sekä varusmiesten että reservin koulutuksessa.

Yli kolmannes (n. 37 %) sotilaallisen maanpuolustuksen menoista (n. 2 357 milj. euroa) kohdistui materiaaliseen valmiuteen, kun mukaan lasketaan varsinaisten puolustusmateriaalihankintojen ohella materiaalin kunnossapito ja toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen. Vuoden 2016 määrärahoilla jatkettiin kriittisiä materiaalihankkeita, joita ovat mm. kaukovaikuttamisen ampumatarvikkeet, maapuolustuksen liikkuvuuden ja kohtaa-mistaistelukyvyn kehittäminen, meripuolustuksen aluskaluston elinjaksopäivitykset, ilmapuolustuksen hävittäjien ylläpitopäivitykset ja ilmatorjuntaohjusjärjestelmän hankinnat, logistiikkajoukkojen varustaminen sekä kunnossapidon varmistaminen varaosahankinnoilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

2.3 Turvallinen yhteiskunta

Puolustushallinnolla on riittävä valmius muiden viranomaisten tukemiseen. Puolustusvoimat kykeni toteuttamaan kaikki (591 kpl) siltä pyydetyt ja voimassa olevien säädösten mukaiset virka-aputehtävät. Saadun palautteen perusteella annettu virka-apu on ollut merkityksellistä. Turvallisuuskomitea ja sen sihteeristö toteuttivat VALHA15-16-valmiusharjoituksen ja aloittivat yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivittämisen.

2.4 Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

Puolustusvoimat osallistui sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin valtiojohdon päätösten mukaisesti ja edesauttoi osaltaan Suomen pyrkimystä edistää maailman konfliktialueiden vakautta. Osallistuminen kriisinhallintaoperaatioihin kehittää myös Suomen puolustuksessa ja Suomeen vaikuttavissa kriiseissä tarvittavia valmiuksia ja kykyjä.

Suomi osallistui 12 sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon ja kahteen sotilastarkkailijaoperaatioon yhteensä n. 500 sotilaalla. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste oli Libanonin UNIFIL-operaatiossa sekä ISIL:in vastaisen koalition koulutus- ja neuvonantooperaatiossa Irakissa. Sotilaallisen kriisinhallintaan käytettiin. v. 2016 määrärahoja n. 107 milj. euroa (UM+PLM yhteensä).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi